

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 435/2020-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], obaja [REDACTED] zastúpených Mgr. Petrom Arendackým, advokátom, Železničiarska 13, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 18CoE/162/2019 z 28. novembra 2019 v časti jeho výroku o potvrdení uznesenia súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie a v súvisiacom výroku o náhrade trov odvolacieho konania takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 18CoE/162/2019 z 28. novembra 2019 v časti jeho výroku o potvrdení uznesenia súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie a v súvisiacom výroku o náhrade trov odvolacieho konania **boli porušené** základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 18CoE/162/2019 z 28. novembra 2019 v časti jeho výroku o potvrdení uznesenia súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie a v súvisiacom výroku o náhrade trov odvolacieho konania **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **375,24 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 16. apríla 2020 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia v časti jeho výroku o potvrdení uznesenia súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu sťažovateľov na zastavenie exekúcie a v súvisiacom výroku o náhrade trov odvolacieho konania. Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

II.

Skutkové východiská

2. Na Okresnom súde Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) je vedené exekučné konanie proti sťažovateľom ako povinným na podklade exekučného titulu, ktorým je notárska zápisnica spísaná 25. marca 2002 na Notárskom úrade [REDAKOVANÉ] pod č. [REDAKOVANÉ] (ďalej len „notárska zápisnica“) pre vymoženie pohľadávky v sume 22 239,92 eur s príslušenstvom. Sťažovatelia uviedli, že podali návrh na zastavenie exekúcie z dôvodu, že v čase uznania dlhu v notárskej zápisnici tento dlh ešte neexistoval, keďže pôžička nebola reálne sťažovateľom v tom čase poskytnutá. Ďalším dôvodom zastavenia exekúcie je podľa sťažovateľov skutočnosť, že oprávnený nepreukázal svoju vecnú legitimáciu, keďže z dokladov založených v exekučnom spise nie je možné konštatovať prevod pohľadávky z pôvodného oprávneného na spoločnosť [REDAKOVANÉ], ktorá v súčasnosti vystupuje ako oprávnený subjekt.

3. Okresný súd uznesením č. k. 37Er/444/2005 z 10. júna 2019 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku návrh sťažovateľov ako povinných na zastavenie exekúcie (výrok I) zamietol, rovnako zamietol aj ich návrh na odklad exekúcie (výrok II) a vyhovel ich námietkam proti ďalším trovám exekúcie (výrok III).

4. Sťažovatelia aj napriek nesprávnemu poučeniu okresného súdu o možnosti podať opravný prostriedok podali proti uzneseniu okresného súdu v časti jeho výroku I a výroku II odvolanie. Krajský súd o odvolaní sťažovateľov rozhodol napadnutým uznesením, ktorým uznesenie okresného súdu v časti jeho výroku I potvrdil a odvolanie sťažovateľov proti výroku II odmietol. Súčasne sťažovateľom uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť oprávnenému trový odvolacieho konania. Krajský súd vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku napadnutého uznesenia konštatoval, že predmetné exekučné konanie sa opiera o notársku zápisnicu ako exekučný titul predpokladaný § 41 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku. Z konštrukcie Exekučného poriadku je zrejmé, že exekučné tituly sú vzájomne rovnocenné a zákon v zásade na ich vykonateľnosť kladie rovnaké požiadavky, i keď do určitej miery odlišné. Plnenie na základe notárskej zápisnice má svoj základ v procesnom práve, teda bez vzťahu na hmotnoprávny základ. Notárska zápisnica so súhlasom k vykonateľnosti má povahu verejnej listiny a ako každá verejná listina aj notárska zápisnica osvedčuje pravdivosť údajov v nej uvedených až do doby, pokiaľ nie je preukázaný opak. Aj pri posudzovaní notárskej zápisnice sa preto uplatňuje tzv. prezumpcia správnosti. Notárska

zápisnica je spôsobilým exekučným titulom vtedy, ak mimo formálnych podmienok vykonateľnosti spĺňa súčasne aj podmienky materiálnej vykonateľnosti, ktoré formuluje Exekučný poriadok ako norma procesná. Jednou z podmienok materiálnej vykonateľnosti je, aby notárska zápisnica obsahovala právny záväzok (stanovenie konkrétnej povinnosti zo záväzkového právneho vzťahu vzniknutej na základe určitej právnej skutočnosti), ďalšími sú označenie oprávnenej osoby, povinnej osoby, právneho dôvodu, predmetu a času plnenia a súhlas povinnej osoby s vykonateľnosťou notárskej zápisnice. Notárska zápisnica môže obsahovať aj samotný hmotnoprávny úkon, ale dohoda oprávnenej osoby a povinnej osoby obsiahnutá v notárskej zápisnici, ktorá vyjadruje súhlas povinnej osoby s vykonateľnosťou notárskej zápisnice, nemá hmotnoprávnu povahu. Ide o jednu z náležitostí, ktorú musí notárska zápisnica obsahovať, aby bola z materiálneho hľadiska vykonateľná (aby bola exekučným titulom). Táto dohoda oprávnenej a povinnej osoby teda nemá sama osebe za následok vznik, zmenu alebo zánik práv alebo povinností účastníkov hmotnoprávneho vzťahu, ale je rozhodná len pre vedenie exekúcie. To napokon znamená, že vykonateľná môže byť aj taká zápisnica, ktorá nemá svoj základ v hmotnom práve. Argumentácia odvolateľov a nimi predložené rozhodnutia súdov nemožno aplikovať na predmetné exekučné konanie v tom rozsahu, ako to navrhujú (hmotnoprávny prieskum). To, že sťažovatelia v čase spísania notárskej zápisnice s finančnou čiastkou reprezentujúcou pôžičku nedisponovali a tá im bola poskytnutá až po jej spísaní, rovnako, ako to, že dlh nebol splatný v okamihu jej vyhotovenia, nemá žiaden vplyv na platnosť vyhlásenia urobeného v notárskej zápisnici. Uvedené znamená len to, že následné prevzatie predmetu pôžičky či následná splatnosť dlhu (vo vzťahu k notárskej zápisnici) je relevantná iba pre vykonateľnosť notárskej zápisnice, a nie pre jej platnosť. Inými slovami, takéto vyhlásenie je platným úkonom a význam má len pre uskutočnenie exekúcie, ktorú možno vykonať až po tom, ako došlo k reálnemu prevzatiu predmetu pôžičky dlžníkmi a dlh plynúci z pôžičky sa stal splatným. K námietke odvolateľov týkajúcej sa absencie aktívnej legitimácie u oprávneného z dôvodov nepredloženia originálu zmluvy o postúpení pohľadávok, resp. jej dodatku, odvolací súd poukázal na právoplatné uznesenie okresného súdu z 3. apríla 2014, ktorým bolo rozhodnuté o vstupe obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], na miesto [REDAKOVANÉ], v pozícii oprávneného. Predmetom prieskumu exekučného súdu pri pripustení tejto zmeny bol práve prechod pohľadávky, ktorá je predmetom tohto exekučného konania. Krajský súd v závere uviedol, že vymáhaná pohľadávka vyplýva z notárskej zápisnice spôsobilej privodiť exekúciu, pričom povinní si záväzok z nej plynúci v lehote splatnosti uhradiť dlžnú sumu nespĺnili.

III.

Argumentácia sťažovateľov

5. Sťažovatelia považujú napadnuté uznesenie za arbitrárne, keďže je v príkrom rozpore s rozhodovacou praxou všeobecných súdov, ktorú ako správnu potvrdil vo svojej rozhodovacej praxi aj ústavný súd, pričom sa s touto rozhodovacou praxou krajský súd reálne nevysporiadal. Vo vzťahu k námietke o nedostatku vecnej legitimácie oprávneného napadnuté uznesenie podľa sťažovateľov vykazuje znaky nepreskúmateľnosti.

6. Z obsahu notárskej zápisnice, ktorá je v posudzovanom prípade exekučným titulom, vyplýva, že pohľadávka vymáhaná v exekúcii je pohľadávkou zo zmluvy o pôžičke a je nepochybné, že v čase podpisu notárskej zápisnice povinnými ešte nedošlo k reálnemu poskytnutiu pôžičky,

teda finančné prostriedky neboli reálne poukázané na účet povinných. Tieto okolnosti nespochybnili ani odvolací súd, avšak na zistené skutočnosti nesprávne aplikoval relevantné právne predpisy, keď uviedol, že neskoršie reálne poskytnutie finančných prostriedkov a ani neskoršia splatnosť notárskou zápisnicou uznávaného dlhu nemôžu mať vplyv na procesnú stránku notárskej zápisnice, teda na jej vykonateľnosť po tom, ako finančné prostriedky budú poukázané a dlh sa stane splatným. Sťažovatelia v tejto súvislosti zdôrazňujú, že v danom prípade ide o špecifický prípad, teda o poskytnutie finančných prostriedkov na základe zmluvy o pôžičke, ktorá je zmluvou reálnou, čo znamená, že k jej vzniku nedôjde už okamihom prejavenia vôle strán prevziať na seba práva a povinnosti zo zmluvy, ale vzniká až okamihom reálneho poskytnutia pôžičky. V prípade sťažovateľov je nepochybné, že zmluva o pôžičke, a teda ani ich dlh v čase podpisu notárskej zápisnice neexistoval. Z ustanovenia § 41 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku vyplýva, že za exekučný titul možno považovať iba takú notársku zápisnicu, ktorá obsahuje existujúci záväzok. Keďže záväzok sťažovateľov v čase podpisu notárskej zápisnice neexistoval, notársku zápisnicu nemožno považovať za materiálne vykonateľný exekučný titul. Podľa sťažovateľov správnosť nimi uvádzaných záverov potvrdil aj ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti (napr. I. ÚS 261/2015, II. ÚS 667/2014, I. ÚS 349/2016). Konajúce súdy sa však s jej závermi nijako nevysporiadali, čím zaťažili svoje rozhodnutia vadou nepreskúmateľnosti. Súd prvej inštancie síce poukázal na iné rozhodnutia ústavného súdu, tie sa však netýkajú skutkového stavu obdobného prejednávanej veci. Pokiaľ ide o prieskum notárskej zápisnice v exekučnom konaní, analógia s rozhodnutím súdu ako najbežnejším exekučným titulom je podľa sťažovateľov neprimeraná. Vykonateľná notárska zápisnica nemôže byť považovaná za úplne rovnocenný exekučný titul ako vykonateľné súdne rozhodnutie. Z uvedeného dôvodu je potom potrebné jej hmotnoprávny prieskum exekučným súdom (i keď v obmedzenej miere) pripustiť.

7. K ďalšiemu dôvodu na zastavenie exekúcie, a to k nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na strane oprávneného, konajúce súdy iba poukázali na predchádzajúce rozhodnutie o pripustení zmeny v osobe oprávneného. K samotnej podstate argumentácie sťažovateľov, teda k otázke, či oprávnený je skutočne veriteľom pohľadávky, sa súdy nijako nevyjadrili a v tomto smere zaťažili svoje rozhodnutie vadou nepreskúmateľnosti. Sťažovatelia zdôrazňujú, že otázku aktívnej vecnej legitímácie musí súd skúmať počas celého konania a z úradnej povinnosti. Skutočnosť, že súd pôvodne považoval nejaký subjekt za účastníka konania, neznamená, že naplnenie podmienok pre jeho postavenie účastníka už v neskoršom štádiu súd nemusí skúmať. Súd pritom nie je viazaný ani svojím predchádzajúcim právnym názorom. Sťažovatelia zdôrazňujú, že nebolo ich povinnosťou podať proti uzneseniu o zmene v osobe oprávneného odvolanie. Je neprípustné, aby sa súd nezaoberal námietkami účastníka konania ako účelovými len z toho dôvodu, že ich neuplatnil v konaní skôr (ak zákon v tomto prípade neukladá koncentráciu konania) a v čase, keď ich neuplatnenie bolo v jeho prospech.

IV.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľov

IV.1. Vyjadrenie krajského súdu:

8. Podľa krajského súdu je exekučné konanie vedené na podklade notárskej zápisnice ako exekučného titulu majúceho pôvod v procesnom práve. Sťažovatelia prvoinštančnému

ani odvolaciemu súdu nepredložili žiadny dôkaz zakladajúci dôvodnú pochybnosť o platnosti právneho úkonu uznania dlhu obsiahnutého v notárskej zápisnici. Nepreukázali, že by platnosť tohto právneho úkonu spochybnili v sporovom súdnom konaní alebo mimo vykonávacieho konania. Exekučný súd v štádiu vykonávacieho (exekučného konania) právo nenachádza a nedisponuje oprávnením riešiť sporné otázky existencie záväzku z hľadiska hmotného práva, ktoré sú zverené súdu výlučne v sporovom konaní. Notárska zápisnica ako exekučný titul procesnej povahy podľa judikatúry súdov má účinky exekučného titulu bez vzťahu na hmotnoprávny titul. Podľa právneho záveru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) (uznesenie č. k. 3Cdo/63/2009 z 25. novembra 2010) notárska zápisnica so súhlasom k vykonateľnosti má povahu verejnej listiny, ktorá osvedčuje pravdivosť údajov v nej uvedených až do doby, pokiaľ nie je preukázaný opak (tzv. prezumpcia správnosti). Súdna prax v prevažujúcom názore zaujala k notárskej zápisnici reštriktívny postoj (II. ÚS 10/2019). Preskúmanie a neprípustnosť exekúcie na podklade tohto exekučného titulu sa podľa judikatúry ústavného súdu obmedzuje len na prípady, ak by sa ňou mohli porušiť také princípy zákonnej alebo ústavnej hodnoty, na ktorých je potrebné bezpodmienečne trvať. Odvolací súd v prejednávanej veci porušenie takýchto zákonných a ústavných hodnôt nevzhliadol. Notárska zápisnica v prejednávanej veci obsahuje jednoznačný právny úkon uznania dlhu vykonaný v kvalifikovanej forme, z ktorého je zrejmý výslovný súhlas povinných osôb s vykonateľnosťou právneho záväzku, ako i jednoznačná identifikácia záväzku a jeho splatnosť. Obsahuje všetky formálne náležitosti obsiahnuté v ustanovení § 47 zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Notársky poriadok“) i materiálne náležitosti podľa ustanovenia § 41 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku. Odvolací súd sa pri hodnotení materiálnej vykonateľnosti notárskej zápisnice v ods. 5.1.1 a 6 napadnutého uznesenia vysporiadal s námietkami sťažovateľov a ich výhradami spočívajúcimi v neexistencii reálneho kontraktu pôžičky a neexistencii splatného dlhu v čase vzniku exekučného titulu (spísania notárskej zápisnice). Sťažovatelia, ako vyplýva zo spisu súdu prvej inštancie, po začatí exekúcie existenciu pohľadávky nespochybňovali, voči exekúcii nepodali námietky ani iný prostriedok procesnej obrany. Výhrady sťažovateľov prezentované pred ústavným súdom preto vyznievajú rozporne a kontroverzne k ich vlastným tvrdeniam uvádzaným pred súdom prvej inštancie. Oprávnení po začatí exekúcie ani v jej priebehu nespochybnili exekučný titul, jeho materiálnu vykonateľnosť ani postavenie súčasného oprávneného a k tejto obrane pristúpili až v návrhu na zastavenie exekúcie z 29. septembra 2018, t. j. 13 rokov po začatí exekúcie, pričom v dovtedajšom postoji a procesnej obrane uvádzali splnenie dlhu zložením finančných prostriedkov do notárskej úschovy v prospech oprávneného.

9. Odvolací súd zodpovedal i námietky sťažovateľov týkajúce sa aktívnej vecnej legitímácie oprávneného. Z obsahu spisu vyplýva, že pôvodný oprávnený zmluvne postúpil svoju pohľadávku na obchodnú spoločnosť [REDAKOVANÉ], čo doložil fotokópiou zmluvy o postúpení pohľadávok. Súd prvej inštancie na uvedenom skutkovom a právnom základe uznesením z 3. apríla 2014, právoplatným 14. apríla 2014, pripustil zmenu oprávneného. Výhrady k aktívnej vecnej legitímácii oprávneného sťažovateľa uplatnili až v roku 2018, hoci v predchádzajúcej obrane argumentovali, že pohľadávku tomuto oprávnenému uhradili zložením do notárskej úschovy. Odvolací súd v odseku 6 napadnutého uznesenia zaujal postoj i k judikatúre, o ktorú sťažovatelia opierali svoje tvrdenia. Podľa krajského súdu Exekučný poriadok neumožňuje

odlišný prístup k exekučným titulom špecifikovaným v ustanovení § 41 ods. 2 Exekučného poriadku s výnimkou rozhodcovského rozsudku vydaného v spotrebiteľských veciach.

10. Podľa krajského súdu vo vzťahu k sťažovateľke [REDAKOVANÉ] ústavnej sťažnosti chýbajú dôvody oprávnenosti aj z dôvodu, že na majetok sťažovateľky bol uznesením krajského súdu č. k. 2K/134/2004 z 25. februára 2005 vyhlásený konkurz, dôsledkom čoho je neprípustnosť exekúcie voči nej. Napadnuté uznesenie tak na sťažovateľku nemá žiadny dopad a nie je spôsobilé privodiť jej žiadne následky.

IV.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

11. Zúčastnená osoba (oprávnený, pozn.) možnosť vyjadriť sa v konaní pred ústavným súdom nevyužila.

IV.3. Replika sťažovateľov:

12. Podľa sťažovateľov neplatnosť právneho úkonu uznania dlhu vyplýva zo samotnej notárskej zápisnice. V exekúcii vymáhaná pohľadávka je pohľadávkou zo zmluvy o pôžičke a predmetná pôžička v čase vyhotovenia notárskej zápisnice nebola sťažovateľom poskytnutá. Preto ak sa krajský súd dovoľáva nepredloženia dôkazov o neplatnosti právneho úkonu, ide o nenáležitú námietku, keďže skutkový stav sporný nebol. Exekučný poriadok výslovne ani implicitne nevyžaduje, aby sa povinní domáhali neplatnosti uznania dlhu v samostatných konaniach, keď v rámci exekučného konania je tento prieskum (v rámci prieskumu materiálnej vykonateľnosti notárskej zápisnice) jednoznačne prípustný.

13. Vo vzťahu ku krajským súdom označenému rozhodnutiu č. k. II. ÚS 10/2019 sťažovatelia uviedli, že v danej veci mali byť prostriedky vyplatené na základe zmluvy o úvere, kde zmluvný vzťah vzniká už podpísaním zmluvy. Uznanie dlhu, ktorý v tom čase neexistoval (a neexistoval ani právny titul na jeho budúci vznik), nemôže byť platným právnym úkonom. Argumentáciu krajského súdu, že sťažovatelia v priebehu exekučného konania nevznášali námietky proti exekučnému titulu a naznačovali záujem vymáhanú pohľadávku čiastočne uhradiť, sťažovatelia považujú za irelevantnú. Materiálnu vykonateľnosť exekučného titulu je exekučný súd povinný skúmať v každom okamihu exekučného konania a aj bez návrhu povinného.

14. Sťažovatelia sa nestotožňujú ani s názorom, že vysporiadanie sa krajského súdu so sťažovateľmi predloženou judikatúrou je dostatočné. Vysporiadanie sa s judikatúrou ústavného súdu, ktorá tvrdí presný opak, nemôže spočívať v konštatovaní, že judikatúra je nepoužiteľná, a zopakovaní vlastného právneho názoru. Podľa krajského súdu Exekučný poriadok ani súdna prax údajne neumožňujú odlišný prístup k notárskej zápisnici ako exekučnému titulu. Pritom sťažovatelia poukázali na niekoľko rozhodnutí ústavného súdu, ktoré výslovne konštatujú možnosť materiálneho preskúmania notárskej zápisnice ako exekučného titulu (I. ÚS 261/2015, II. ÚS 667/2014, I. ÚS 349/2016, II. ÚS 809/2016), dokonca výslovne konštatujú, že notárska zápisnica ako exekučný titul nie je právoplatným súdnym rozhodnutím, ale iba právnym úkonom, ktorý má (niektoré) vlastnosti iných exekučných titulov (IV. ÚS 557/2013, II. ÚS 809/2016). Z ustanovenia § 45 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku je nepochybné, že za exekučný titul je možné považovať iba takú notársku zápisnicu, ktorá obsahuje existujúci právny záväzok – v prípade zmluvy o pôžičke záväzok vzniká až reálnym odovzdaním pôžičky, k čomu

pred vyhotovením notárskej zápisnice v danom prípade nedošlo, preto záväzok uvedený v notárskej zápisnici nemožno považovať za existujúci. Krajský súd sa v napadnutom uznesení nevysporiadal s argumentáciou sťažovateľov, že už samotná skutočnosť, že postúpenie pohľadávky bolo preukazované iba fotokópiou, bez predloženia originálu alebo úradne overenej fotokópie, má za následok, že predložený dôkaz nemožno považovať za dostatočný. Krajský súd sa nevysporiadal ani s ďalšími argumentmi sťažovateľov k tejto otázke, ktoré hodnovernosť predloženej kópie spochybňujú.

15. K dôvodnosti podanej sťažnosti vo vzťahu k sťažovateľke poukázali na ustanovenia zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“ alebo „ZKV“), z ktorých vyplýva, že účinky vyhlásenia konkurzu sa vzťahujú len na majetok patriaci do podstaty a majú dočasný charakter. Exekučné konanie môže po skončení konkurzu naďalej pokračovať a z majetku, ktorý nepodliehal konkurzu (napr. novo získaný majetok), je možné naďalej uspokojovať pohľadávku oprávneného. Nie je preto správny záver krajského súdu, že napadnuté uznesenie nemá dopad na právne postavenie sťažovateľky. Vzhľadom na uvedené sťažovatelia trvajú na podanej ústavnej sťažnosti a žiadajú ústavný súd, aby jej v celom rozsahu vyhovel.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

16. Podstatou sťažnosti je námietka arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia, v ktorom sa krajský súd nevysporiadal s odvolacou argumentáciou sťažovateľov podporenou aj judikatúrou ústavného súdu a vo veci vyslovil opačný právny záver.

17. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

18. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsko z 21. 1. 1999). Judikatúra ESLP nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

19. Podľa § 41 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku možno vykonať exekúciu aj na podklade notárskych zápisníc, ktoré obsahujú právny záväzok a v ktorých je vyznačená oprávnená osoba a povinná osoba, právny dôvod, predmet a čas plnenia, ak povinná osoba v notárskej zápisnici s vykonateľnosťou súhlasila.

20. V prípade notárskej zápisnice formálna stránka jej vykonateľnosti spočíva v dodržaní formy notárskej zápisnice tak, ako je upravená v § 47 Notárskeho poriadku. Zároveň podľa § 41 ods. 2 Exekučného poriadku nevyhnutnými náležitosťami notárskej zápisnice ako exekučného titulu

sú vyznačené oprávnenej a povinnej osoby, právny dôvod, predmet a čas plnenia a súhlas povinnej osoby s vykonateľnosťou (m. m. I. ÚS 5/00). Notárska zápisnica, ktorá nemá tieto náležitosti, nie je spôsobilá byť vykonateľným exekučným titulom.

21. Pri posudzovaní vykonateľnosti exekučnej notárskej zápisnice a pri posudzovaní vykonateľnosti rozhodnutia súdu podľa príslušných predpisov procesného práva sa uplatňujú obdobné kritériá, a preto záver o ich splnení alebo nesplnení sa v prípade notárskej zápisnice nemôže podstatne odlišovať od záveru, ktorý by prichádzal do úvahy, ak by išlo o vykonateľné rozhodnutie súdu v rovnakej veci. Súčasne však možno uznať, že posudzovanie vykonateľnosti exekučnej notárskej zápisnice môže byť v porovnaní s posudzovaním vykonateľnosti rozhodnutia súdu prísnejšie vzhľadom na to, že notárskej zápisnici ako exekučnému titulu nepredchádza súdne preskúmanie platnosti právnych úkonov účastníkov právneho vzťahu z hľadiska hmotného práva, tak ako je to v prípade vykonateľného rozhodnutia súdu. Jednako táto skutočnosť nemôže znamenať zásadnú zmenu v prístupe súdu v exekučnom konaní k exekučnej notárskej zápisnici oproti jeho prístupu k vykonateľnému súdному rozhodnutiu, pokiaľ ide o hodnotenie účinkov, ktoré majú ako platné exekučné tituly na právne vzťahy oprávnenej a povinnej osoby (m. m. I. ÚS 5/00, IV. ÚS 20/06).

22. Pri vydávaní notárskej zápisnice ako exekučného titulu notár nepreveruje okolnosti, ktoré môžu robiť právny úkon neplatným v zmysle všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o neplatnosti právnych úkonov spôsobom porovnateľným, ako je to v súdnom nachádzacom konaní. Podstatným diferenciacným znakom medzi notárom a súdom pri vydávaní exekučného titulu je skutočnosť, že notár nemá procesné nástroje na odhalenie niektorých dôvodov absolútnej neplatnosti právneho úkonu (napr. podľa § 37 ods. 1, § 38 ods. 2, § 39a Občianskeho zákonníka, príp. pre rozpor s dobrými mravmi podľa § 39 Občianskeho zákonníka), z ktorého záväzok do notárskej zápisnice zahrnie. Pritom súd na niektoré z takých nedostatkov prihliada *ex offio*, takže protiargumentom nemôže byť súhlasný formálny prejav vôle osôb (oprávneného a povinného) žiadajúcich o spísanie notárskej zápisnice. Z tohto pohľadu sa potom nedá súhlasiť s všeobecne formulovaným názorom krajského súdu, že vykonateľnou môže byť aj notárska zápisnica, ktorá nemá základ v hmotnom práve. Notárska zápisnica o súhlase s vykonateľnosťou ako procesný inštitút majúci význam pre exekúciu (exekučný titul) nemôže odrážať fikciu, absenciu hmotnoprávnej reality. Takému prístupu štát a jeho orgány chrániace základné práva a slobody nemôžu poskytnúť právnu ani súdnu ochranu. Ústavný súd už v náleze č. k. III. ÚS 33/2020-34 z 27. mája 2021 konštatoval, že *„predmetom exekučného konania nemôže byť výkon takého exekučného titulu, ktorý svojou hmotnoprávnou podstatou právnenému poriadku odporuje..., a už vôbec nie iba s odvolaním sa na procesné zakotvenie inštitútu exekučnej notárskej zápisnice. Keďže procesné právo plní funkciu práva smerujúceho k presadeniu hmotného práva, zmyslom zakotvenia inštitútu exekučnej notárskej zápisnice nemôže byť presadenie nepráva.“*. Prirodzene, od notárov nemožno požadovať, aby pred vydaním notárskej zápisnice vykonávali dokazovanie porovnateľné s dokazovaním v rámci súdneho konania. Potom je ale nutné vyžadovať od exekučného súdu, aby sa v prípade, že povinní pochybnosti viažuce sa na reálnosť hmotnoprávneho základu notárskej zápisnice nastolia, touto otázkou zaoberal, a to vo svetle námietok povinných odrážajúcich okolnosti konkrétneho prípadu.

23. Najvyšší súd už judikoval, že *„notárska zápisnica uvedená v § 41 ods. 2 písm. c/ Exekučného poriadku je síce verejná listina (§ 3 ods. 4 Notárskeho poriadku), nemá však pre účastníkov účinky*

právoplatnosti a záväznosti, ktoré má napríklad rozhodnutie súdu v občianskom súdnom konaní (porovnaj § 159 O.s.p.). Takáto notárska zápisnica nie je samostatným zaväzovacím dôvodom a ani sa ňou nezakladá domnienka existencie dlhu v čase jej spísania. Skutočnosť, že dôvodom spísania notárskej zápisnice uvedenej v § 41 ods. 2 písm. c/ Exekučného poriadku je dosiahnutie toho, aby na jej podklade bolo možné v exekučnom konaní vynútiť splnenie záväzku vyplývajúceho z nejakého právneho úkonu, nemení nič na tom, že právnym dôvodom vzniku tohto záväzku je tento právny úkon, nie notárska zápisnica. ... Pre udelenie poverenia na vykonanie exekúcie je – rovnako ako v prípade iných exekučných titulov – podstatné, či obsahuje všetky náležitosti stanovené pre jej vykonateľnosť. Samozrejme, vymáhanie plnenia, na ktoré oprávnený nemá nárok, treba považovať za neprípustné. Pokiaľ teda poverený súdny exekútor vedie exekúciu na základe notárskej zápisnice, i keď oprávnený nemá na vymáhané plnenie podľa hmotného práva nárok, je tým daný dôvod na zastavenie exekúcie“ (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 3ECdo/154/2013 z 26. mája 2015).

24. Podľa krajského súdu hmotnoprávne okolnosti predchádzajúce vzniku exekučného titulu mali byť predmetom prieskumu všeobecného súdu, ak by sťažovatelia podali žalobu o určenie existencie záväzku. Ústavný súd však podotýka, že sťažovatelia v návrhu na zastavenie exekúcie namietali neexistenciu dlhu v čase spísania notárskej zápisnice, resp. v čase vyhlásenia o súhlase s vykonateľnosťou notárskej zápisnice, a tak by výsledok určovacieho konania nemal žiaden význam pre ďalšie vedenie exekúcie.

25. Krajský súd sa preto mal zaoberať odvolacou námietkou sťažovateľov, v ktorej uviedli, že v čase spísania notárskej zápisnice záväzok (dlh), s vykonateľnosťou ktorého vyslovili súhlas, neexistoval, keďže pôžička v tom čase nebola reálne poskytnutá; podporenou judikatúrou ústavného súdu (I. ÚS 261/2015, II. ÚS 667/2014, I. ÚS 349/2016), na ktorú sťažovatelia poukázali a podľa ktorej *«ak má mať notárska zápisnica ako verejná listina – účinok explicitného exekučného titulu, potom musí byť splnená požiadavka na to, aby v čase jej podpisovania „dlžníkom“ a zároveň jeho vyjadrením súhlasu s jej vykonateľnosťou (t. j. aj nútenou exekúciou) reálne bola pôžička (úver) aj vyplatená. Ak to tak nebolo, potom notárska zápisnica nie je materiálne vykonateľným exekučným titulom z dôvodu, že v čase jej podpisu ešte žiadny dlh neexistoval.»*. Keďže krajský súd sa s argumentáciou sťažovateľov, ktorá mala pre vec podstatný význam, nezaoberal a adekvátne sa s ňou v odôvodnení napadnutého uznesenia nevysporiadal, zaťažil svoje rozhodnutie nedostatkom riadneho odôvodnenia, ktorého dôsledkom je jeho ústavná neudržateľnosť.

26. V súvislosti s argumentáciou sťažovateľov ústavný súd poukazuje na § 43 Exekučného poriadku a v ňom stanovenú povinnosť oprávneného preukázať splnenie podmienky alebo vzájomnej povinnosti voči povinnému ako predpokladu vykonania exekúcie (pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 31Cdo/2184/2013 z 11. februára 2015).

27. Na druhej strane ústavný súd nepovažoval za dôvodnú námietku sťažovateľov o nevysporiadaní sa krajského súdu s námietkou nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na strane oprávneného a o nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia v tejto časti. Krajský súd v tejto súvislosti poukázal na právoplatné rozhodnutie okresného súdu o pripustení zmeny účastníka exekučného konania na strane oprávneného, keď predmetom prieskumu exekučného súdu pri pripustení tejto zmeny bol prechod (v prípade sťažovateľov prevod) pohľadávky, ktorá je predmetom exekučného konania. Okresný súd ním rozhodol podľa § 37 ods. 3 a 4 Exekučného poriadku, keď dospel k záveru,

že na základe zmluvy o postúpení z 20. decembra 2007 a dodatku č. 1 k tejto zmluve postúpil pôvodný oprávnený pohľadávku, ktorá je predmetom exekučného konania, spoločnosti [REDAKOVANÉ], ktorá tým vstúpila do práv a povinností pôvodného oprávneného. Predmetné rozhodnutie tvorí prekážku *rei iudicatae* [§ 230 a § 234 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v spojení s § 9a Exekučného poriadku] pre opätovný prieskum aktívnej legitímácie oprávneného, ktorú nadobudol na základe postúpenia pohľadávky. Výrok uznesenia súdu o pripustení oprávneného do konania namiesto pôvodného oprávneného je záväzný pre účastníkov a je ním viazaný aj exekučný súd (§ 237 ods. 1 CSP). Inou je otázka skúmania podmienok konania, napr. spôsobilosti byť účastníkom konania, ktorú súd musí skúmať počas celého konania a z úradnej povinnosti. Táto podmienka by nebola splnená napríklad v prípade, ak by po vstupe oprávneného do exekučného konania tento stratil procesnú spôsobilosť (napr. v dôsledku jeho výmazu z obchodného registra). Poukazujúc na uvedené, ústavný súd sa nestotožnil s námietkou sťažovateľov o arbitrárnosti či nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia v tejto časti.

28. K argumentácii krajského súdu, podľa ktorej napadnuté uznesenie nemá na sťažovateľku žiadny dopad a nie je spôsobilé prívodiť jej žiadne následky, ústavný súd uvádza, že z relevantných ustanovení ZKV [§ 14 ods. 1 písm. d) a e) a § 45 ods. 1] vyplýva, že účinky vyhlásenia konkurzu sa vzťahujú len na majetok patriaci do konkurznej podstaty a majú len dočasný charakter. Napadnutým uznesením, v ktorom je sťažovateľka označená ako povinná 1, krajský súd rozhodoval o odvolaní oboch povinných proti uzneseniu súdu prvej inštancie, ktorým bol zamietnutý návrh oboch povinných na zastavenie exekúcie. Ústavný súd sa preto nestotožnil s názorom krajského súdu, podľa ktorého napadnuté uznesenie nemá dopad na právne postavenie sťažovateľky.

29. Nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia, ktoré zakladá jeho ústavnú neudržateľnosť, považuje ústavný súd za dôvod na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľov. Ústavný súd preto vyslovil, že napadnutým uznesením krajského súdu v časti jeho výroku o potvrdení uznesenia súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie a v súvisiacom výroku o náhrade trov odvolacieho konania došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a ich práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

30. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľov na zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci krajskému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (bod 2 výroku nálezu). Krajský súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze. Úlohou krajského súdu bude dôsledne sa zaoberať odvolacou argumentáciou sťažovateľov a označenou judikatúrou, vysporiadať sa s nimi s prihliadnutím na konkrétne skutkové okolnosti prípadu sťažovateľov (uvedené vo vyjadrení krajského súdu k ústavnej sťažnosti) a svoje závery riadne odôvodniť.

VI. Trovy konania

31. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v sume 375,24 eur (bod 3 výroku nálezu). Pokiaľ ide o priznanú výšku nároku, bol viazaný návrhom sťažovateľov.

32. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 je 177 eur a hodnota režijného paušálu je 10,62 eur. Sťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Náhradu za tretí úkon právnej služby – repliku sťažovateľov z 10. marca 2021, ústavný súd nepriznal, pretože sťažovatelia náhradu za tento úkon nepožadovali.

33. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2022

Peter Straka
predseda senátu